

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»**

ВІЩУКАЄВА К. М.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,
ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ТА КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА В
СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ»**

**Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
IV року навчання спеціальності 231 «Соціальна робота»**

УДК: 37.013.82:376+316(075)

*Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського
(протокол № 8 від 24 березня 2022 р.)*

Рецензенти:

Боделан М. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»;

Паскаль О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічних технологій початкової освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Віщукаєва К.М.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта та корекційна педагогіка в соціальній сфері» [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 231 «Соціальна робота»]. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 58 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з обов'язкової навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта та корекційна педагогіка в соціальній сфері» містять зміст самостійної роботи здобувачів; питання для самоперевірки, тестові завдання, питання до заліку, приблизну тематику індивідуального навчально-дослідного завдання.

ЗМІСТ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ТА КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ».....	4
РОЗДІЛ 1.	
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	8
РОЗДІЛ 2.	
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ.....	23
РОЗДІЛ 3.	
КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	41
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	56

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ТА КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ»

У Національній доктрині розвитку сучасної освіти в Україні вказується на переорієнтацію свідомості суспільства, створення рівних можливостей для дітей та молоді у здобутті якісної освіти, а також на створення інклюзивно-ресурсних центрів. У зв'язку з цим виникає потреба в підготовки фахівців соціономічної сфери, які будуть здійснювати свою професійну діяльність з урахуванням принципів поваги, володіти навичками роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та надавати їхнім батькам відповідні послуги за місцем проживання.

Мета навчальної дисципліни – є формування в майбутніх фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів базових знань, вмінь, навичок щодо здійснення ними професійних функцій у роботі з дітьми з ООП та їхніми батьками.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта та корекційна педагогіка в соціальній сфері» здобувачі мають опанувати знання, вміння та навички з таких навчальних дисциплін, як: «Вступ до спеціальності», «Соціальна педагогіка», «Соціалізація особистості», «Педагогіка».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 01. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно - наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПНР 03. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПНР 12. Визначати зміст співпраці з організаціями – партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПНР 18. Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад, використовувати стратегію індивідуального та колективного представництва інтересів клієнта.

ПНР 22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

Здобувач вищої освіти **знає:**

- теоретичні засади інклюзивної та корекційної педагогіки в соціальній сфері;
- сучасні соціально-педагогічні практики з дітьми з особливими потребами;
- специфіку інклюзивно-ресурсних центрів для дітей з особливими потребами.

Здобувач вищої освіти **вміє:**

- застосовувати методи науково-педагогічних досліджень, пов'язаних з освітньою інклюзією у практичній діяльності;
- інтегрувати в професійну діяльність соціально-педагогічні технології для розв'язання проблем з інклюзії;
- здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язання професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами;
- використовувати стратегію індивідуального та колективного представництва інтересів клієнта у професійній діяльності;
- демонструвати вміння креативно розв'язувати проблеми та приймати інноваційні рішення у сфері інклюзивного навчання;
- працювати з навчальною та науковою літературою за фахом та інших суміжних дисциплін.

Здобувач вищої освіти опанував такі компетентності:

Інтегральна: ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в соціальній сфері або у процесі навчання, що

передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 9. Здатність вчитися та опанувати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності):

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

ФК 14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

Міждисциплінарні зв'язки: «Технології соціальної роботи», «Патопсихологія», «Менеджмент».

РОЗДІЛ 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		Денна	Заочна
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інклюзивної освіти			
1.	Концептуальні підходи до організації освіти осіб з ООП.	2	2
1.	Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти	2	2
2.	Закордонний досвід розвитку інклюзивної освіти	2	
3.	Нормативне-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні	2	
4.	Соціалізація особистості в умовах інклюзивної освіти. Інститути соціалізації осіб з ООП.	2	
5.	Сучасні інноваційні освітні технології, форми та методи роботи в інклюзивному освітньому закладові	2	
6.	Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища	2	
7.	Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП	2	
8.	Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП.	2	
Змістовий модуль 2. Корекційна педагогіка у сфері інклюзивного навчання			
9.	Загальні основи корекційної педагогіки у сфері інклюзивного навчання	2	2
10.	Види порушень психофізичного розвитку та їх причини	2	2
Змістовий модуль 3. Особливості соціально-педагогічної діяльності у сфері інклюзивного навчання			
11.	Особливості типів і рівнів важковиховуваності	2	2
12.	Діяльність соціального педагога з формування емоційної стійкості вчителів та батьків	2	2
13.	Конфлікти та шляхи його вирішення у відносинах педагогів і батьків із важковиховуваними дітьми	2	
14.	Педагогічні засади діяльності соціального педагога та працівника з важковиховуваними дітьми	2	
Змістовий модуль 4. Особливості розвитку, навчання та виховання			

дітей з порушеннями психофізичного розвитку			
15.	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення	2	
16.	Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями розумового (інтелектуального) розвитку	2	
17.	Особливості розвитку та навчання дітей із сенсорними порушеннями	2	
18.	Зміст корекційної навчально-виховної роботи з дітьми з ДЦП	2	
19.	Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями спілкування та поведінки (РДА)	2	
Усього:		40	12

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Назва теми	Кількість годин(д/з)	
1.	<i>Семінар-практикум</i> «Концептуальні підходи до організації освіти осіб з ООП. Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти»	2	2
1.	<i>Семінар-практикум</i> «Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти»	2	2
2.	<i>Семінар-практикум</i> «Закордонний досвід розвитку інклюзивної освіти»	2	
3.	<i>Семінар-практикум</i> «Нормативне-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні»	2	
4.	<i>Семінар-практикум</i> «Соціалізація особистості в умовах інклюзивної освіти. Інститути соціалізації осіб з ООП»	2	
5.	<i>Дискусія</i> «Сучасні інноваційні освітні технології, форми та методи роботи в інклюзивному освітньому закладові»	2	
6.	<i>Семінар-практикум</i> «Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища»	2	
7.	<i>Семінар-практикум</i> «Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП»	2	
8.	<i>Практикум</i> «Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП»	2	
9.	<i>Семінар</i> «Загальні основи корекційної педагогіки у сфері інклюзивного навчання»	2	2
10.	<i>Семінар-практикум</i> «Види порушень психофізичного розвитку та їх причини»	2	2

11.	Семінар «Особливості типів і рівнів важковиховуваності»	2	2
12.	Тренінг «Діяльність соціального педагога з формування емоційної стійкості вчителів та батьків»	2	2
13	Тренінг «Конфлікти та шляхи його вирішення у відносинах педагогів і батьків із важковиховуваними дітьми»	2	
14	Семінар-практикум «Педагогічні засади діяльності соціального педагога та працівника з важковиховуваними дітьми»	2	
15	Семінар-презентація «Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення»	2	
16	Семінар-презентація «Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями розумового (інтелектуального) розвитку»	2	
17	Семінар-презентація «Особливості розвитку та навчання дітей із сенсорними порушеннями»	2	
18	Семінар-презентація «Зміст корекційної навчально-виховної роботи з дітьми з ДЦП»	2	
19	Семінар-презентація «Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями спілкування та поведінки (РДА)»	2	
Разом		40	12

ПЛАНИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Семінар-практикум «Концептуальні підходи до організації освіти осіб з ООП. Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти»

Питання для обговорення

1. Схарактеризуйте передумови розвитку освіти для осіб з ООП.
2. Розкрийте концепцію «нормалізації» як підгрунтя сутності інклюзії.
3. Означте сутність і фундаментальні положення концепції інклюзивної освіти.
4. Означте сутність понять «інвалідність» та «шкала обмежень можливостей розвитку людини».
5. Схарактеризуйте наявні «Моделі інвалідності».

Практичні завдання

Завдання 1. Наведіть кейси з «виключення», «сегрегації», «інтеграції» та «інклюзії» осіб з ООП.

Завдання 2. Проаналізуйте переваги інклюзивного навчання для дітей з ООП, батьків, дитини з ООП, суспільства тощо.

Завдання 3. Складіть словник з теми: «Сучасна інклюзивна освіта». Опираючись на словник – складіть кросворд.

Практичне заняття 2. Семінар-практикум «Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти»

Питання для обговорення

1. Означте різницю між поняттями «інтеграція» та «інклюзія».
2. Розкрийте мету інклюзивної освіти.
3. Схарактеризуйте базові цінності інклюзивної освіти.
4. Наведіть ознаки та складові інклюзивної освіти.

Практичне завдання

Завдання 1. Презентуйте кросворд з теми: «Сучасна інклюзивна освіта».

Практичне заняття 3. Семінар «Закордонний досвід розвитку інклюзивної освіти»

Питання для обговорення.

1. Надайте характеристику з піклування про дітей з ОП в давні часи.
2. Надайте аналіз європейських гуманістичних реформ VIII-IX ст..
3. Схарактеризуйте відношення суспільства до дітей с ООП у різних Європейських країнах.
4. Надайте класифікацію етапів розвитку соціальної допомоги особам з відхиленнями у розвитку.
5. Схарактеризуйте сучасні етапи, які свідчать про «перехід від ізоляції до інклюзії».

Практичне завдання

Завдання 1. Поміркуйте над досвідом розвитку інклюзивної освіти в різних країнах. Презентуйте свої міркування у вигляді есе.

Практичне заняття 4. Семінар-практикум «Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні»

Питання для обговорення

1. Наведіть базові міжнародні договори у сфері прав людини.
2. Схарактеризуйте нормативно-правові акти нашої держави, які були ухвалені за останні десять років.
3. Схарактеризуйте документи «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (від 15 вересня 2021 р., №957), «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» (редакція від 1 січня 2022 р.).

Практичні завдання

Завдання 1. Здійсніть порівняльну характеристику міжнародного та національного законодавства у сфері інклюзивної освіти. Результати подайте у вигляді таблиці.

Завдання 2. Відокремить нормативний документ, який, на Вашу думку, можна вважати основою запровадження інклюзивної освіти в Україні.

Практичне заняття 5. Семінар-практикум «Соціалізація особистості в умовах інклюзивної освіти. Інститути соціалізації осіб з ООП»

Питання для обговорення

1. Розкрийте наукові підходи щодо визначення поняття «соціалізація».
2. Схарактеризуйте соціально-психологічні та соціально-педагогічні механізми соціалізації.
3. Означте принципи реалізації соціального підходу щодо роботи в інклюзивному освітньому середовищі.
4. Схарактеризуйте соціальні інститути.

5. Розкрийте особливості діяльності соціально-реабілітаційних центрів, соціальних фондів, служб з особами з особливими потребами.

Практичні завдання

Завдання 1. Складіть список громадських організацій та соціальних фондів, які активні у сфері інклюзії та захисту прав людей з інвалідністю. Надайте їх характеристикою за видами діяльності.

Завдання 2. Уявіть себе соціальним педагогом загальноосвітнього закладу: до школи була зарахована дитина з ООП. Розробіть план першої зустрічі з батьками цієї дитини.

Завдання 3. Розробіть план-конспект позакласного заходу з метою соціалізації дітей з ООП.

Практичне заняття 6. Дискусія «Сучасні інноваційні освітні технології, форми та методи роботи в інклюзивному освітньому закладові»

Питання для дискусії

1. Які соціально-педагогічні технології впливають на успішність діяльності інклюзивного освітнього закладу?

2. Які соціальні чинники можуть впливати на успішність діяльності інклюзивного освітнього закладу?

3. Які форми роботи ефективно впливають на освітньо-виховний процес інклюзивного освітнього закладу?

4. Які методи роботи ефективно впливають на освітньо-виховний процес інклюзивного освітнього закладу?

Практичні завдання

Завдання 1. Запропонуйте власні технології для навчання осіб з ООП та доведіть їх доцільність застосування.

Завдання 2. Надайте порівняльний аналіз інноваційних технологій для роботи з дітьми з ООП.

Практичне заняття 7. Семінар-практикум «Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища»

Питання для обговорення

1. Означте місце універсального дизайну у сфері освіти та розкрийте його принципи.
2. Схарактеризуйте особливості застосування універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі.
3. Наведіть приклади «архітектурної доступності» та «розумного пристосування».
4. Схарактеризуйте інклюзивне освітнє середовище (просторово-фізичне) для дітей з ООП молодшого шкільного віку.

Практичне завдання

Завдання 1. Розробіть рекомендації щодо організації просторово-інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Практичне заняття 8. Семінар-практикум «Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП»

Питання для обговорення

1. Розкрийте завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу.
2. Означте склад команди психолого-педагогічного супроводу.
3. Схарактеризуйте особливості організації роботи команди психолого-педагогічного супроводу.

Практичні завдання (робота у малих групах)

Завдання 1. Кожна з груп розробляє: склад команди з психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами; професійні функції кожного фахівця команди з психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Після – кожна з груп презентує зазначене.

Завдання 2. Кожна з груп складає план-графік етапного впровадження інклюзивного середовища у заклад середньої освіти, які обов'язково передбачають: заходи для педагогічного колективу; заходи для учнів усіх класів; заходи для батьків; заходи для майбутніх класних керівників. Результати оформлюють у вигляді таблиці та презентують іншим групам.

Практичне заняття 9. Практикум «Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП»

Питання для обговорення

1. Схарактеризуйте індивідуальну програму розвитку дитини з ООП.
2. Означте алгоритм розробки індивідуальної програми розвитку дитини з ООП.
3. Схарактеризуйте моніторинг індивідуальної програми розвитку дитини з ООП.
4. Означте відмінності індивідуального навчального плану та програму розвитку дитини з ООП.

Практичне завдання

Завдання 1. Оберіть один з типів психічного порушення та розробіть індивідуальну програму розвитку для дитини молодшого шкільного віку з ООП.

Практичне заняття 10. Семінар «Загальні основи корекційної педагогіки у сфері інклюзивного навчання»

Питання для обговорення

1. Схарактеризуйте корекційну педагогіку як науку. Означте її мету та завдання.
2. Схарактеризуйте об'єкт, предмет і завдання корекційної педагогіки у сфері інклюзивного навчання.
3. Означте взаємозв'язок корекційної педагогіки з іншими науками.

4. Наведіть загальні положення корекційної діяльності у сфері інклюзивного навчання.

5. Схарактеризуйте базові принципи корекційно-педагогічної діяльності.

Практичні завдання

Завдання 1. Визначте зв'язок корекційної педагогіки з іншими науками та представте його у вигляді Кластеру.

Завдання 2. Складіть мінітаблицю з теми: «Галузі корекційної педагогіки».

Завдання 3. Складіть термінологічний словник з категорій (понять) корекційної педагогіки у сфері інклюзивного навчання (не менше 20 категорій/понять).

Практичне заняття 11. Семінар-практикум «Види порушень психофізичного розвитку та їх причини»

Питання для обговорення

1. Означте «норми» та «аномалії» у психофізичному розвитку особистості.

2. Схарактеризуйте екзогенні та ендогенні причини порушень психофізичного розвитку.

3. Наведіть класифікацію дітей за вадами психофізичного розвитку.

4. Розкрийте структуру дефекту, його первинні та вторинні ознаки.

5. Означте загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання аномальних дітей.

Практичні завдання

Завдання 1. Складіть таблицю класифікації дітей з вадами психофізичного розвитку (категорія порушення; первинний дефект; вторинний дефект; супутні порушення).

Завдання 2. Розробіть пам'ятку з теми: «Врахування загальних та специфічних закономірностей розвитку, навчання та виховання аномальних дітей».

Завдання 3. Обґрунтуйте необхідність знань про дітей з порушеннями психофізичного розвитку для педагогічних працівників загальноосвітньої школи.

Практичне заняття 12. Семінар «Особливості типів і рівнів важковиховуваності»

Питання для обговорення

1. Розкрийте генезу поняття «важковиховувана дитина».
2. Схарактеризуйте причини формування важковиховуваності.
3. Схарактеризуйте типи і рівні важковиховуваності.

Практичне завдання (робота в малих групах)

Завдання 1. Кожна з груп обирає тип важковиховуваності та виконує наступні завдання: розкрити його основні причини; визначити загальні напрями та шляхи корекційно-педагогічної роботи з дітьми цієї категорії; зробити висновок щодо можливості гармонізації розвитку обраної категорії дітей; підібрати діагностичний інструментарій щодо визначення рівня важковиховуваності. Після – презентує іншим групам.

Практичне заняття 13. Тренінг «Діяльність соціального педагога з формування емоційної стійкості вчителів та батьків»

Питання для обговорення

1. Означте симптоми професійного вигорання педагога.
2. Схарактеризуйте супервізію для фахівців психологічної служби.
3. Означте способи ситуативної саморегуляції для фахівців психологічної служби під час перебування в стресогенній ситуації.
4. Схарактеризуйте способи профілактики емоційних станів для фахівців психологічної служби.

Практичне завдання

Завдання 1. Проведіть тренінгові вправи на розвиток емоційної виразності («Крокодил», «Зовнішній вияв емоцій», «Віддзеркалення емоційного стану», «Зображення», «Почуття») та вправи на саморегуляцію емоційного стану шляхом зовнішніх проявів емоцій («Самоконтроль», «Дзеркало»).

Практичне заняття 14. Тренінг «Конфлікти та шляхи його вирішення у відносинах педагогів і батьків із важковиховуваними дітьми»

Питання для обговорення

1. Означте конфлікт та його види.
2. Схарактеризуйте особливості педагогічних конфліктів.
3. Розкрийте особливості сімейних конфліктів.

Практичне завдання

Завдання 1. Розробіть програму тренінгу батьківських відносин з важковиховуваними підлітками та детально розпишіть 2 заняття.

Практичне заняття 15. Семінар-практикум «Педагогічні засади діяльності соціального педагога та працівника з важковиховуваними дітьми»

Питання для обговорення

1. Наведіть приклади з організації виховної взаємодії соціального педагога з важковиховуваними дітьми.
2. Означте методи діагностики важковиховуваних учнів.
3. Схарактеризуйте зміст, принципи, основні напрями і методи педагогічної корекції поведінки важковиховуваних.
4. Схарактеризуйте особливості професійної діяльності соціального педагога з важковиховуваними підлітками.

Практичні завдання

Завдання 1. Розробіть модель з соціально-педагогічного супроводу важковиховуваних учнів.

Завдання 2. Розробіть розвивально-корекційну програму для учнів з різними типами неузгодженості) за наступною структурою: характеристика учнів; тип прояву; причини, фактори, критерії; засобі діагностики; корекційні завдання, вправи.

Практичне заняття 16. Семінар-презентація «Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення»

Питання для обговорення

1. Означте психолого-педагогічну характеристику дітей з порушеннями мовлення.
2. Схарактеризуйте складові навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення.
3. Розкрийте особливості роботи вчителя з дітьми, що потребують логопедичної допомоги, в умовах загальноосвітніх шкіл.

Практичні завдання

Завдання 1. Розробіть таблицю з теми: «Класифікація дітей з порушенням мовлення».

Завдання 2. Розробіть методичні рекомендації з організації навчальної діяльності для дітей з порушенням мовлення.

Завдання 3. Надайте корекційно-розвивальні вправи для розвитку мовлення у дітей.

Завдання 4. Відповідаючи на запитання: «Якими повинні бути умови виховання у сім'ї, щоб не допустити порушень мовлення», напишіть есе.

Практичне заняття 17. Семінар-презентація «Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями розумового (інтелектуального) розвитку»

Питання для обговорення

1. Схарактеризуйте ступені інтелектуального порушення у дітей.

2. Означте особливості психічного розвитку дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

3. Розкрийте клініко-педагогічну класифікацію дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

4. Наведіть приклади з організації навчання для школярів із затримкою інтелектуального розвитку.

Практичне завдання (робота в малих групах)

Завдання 1. Оберіть один з видів порушень розумового (інтелектуального) розвитку та виконайте наступні завдання: стисло визначити сутність порушення; розкрити його основні причини; визначити загальні напрями та шляхи корекційно-педагогічної роботи з дітьми цієї категорії; надати висновок щодо можливості гармонізації розвитку обраної категорії дітей. Після – презентувати іншим групам.

Практичне заняття 18. Семінар-презентація «Особливості розвитку та навчання дітей із сенсорними порушеннями»

Питання для обговорення

1. Означте загальну характеристику дітей з порушенням слуху.
2. Визначте особливості психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.
3. Схарактеризуйте причини порушення слухового аналізатора.
4. Розкрийте загальну характеристику дітей з порушенням зору.
5. Схарактеризуйте особливості психічного розвитку дітей з порушенням зору.
6. Визначте причини порушення зорового аналізатора.

Практичне завдання (робота в малих групах)

Завдання 1. Кожна з груп обирає один з видів сенсорного порушення та виконують наступні завдання: стисло визначити сутність порушення; розкрити його основні причини; визначити загальні напрями та шляхи корекційно-педагогічної роботи з дітьми цієї категорії; надати висновок щодо

можливості гармонізації розвитку обраної категорії дітей. Після – презентують іншим групам.

Практичне заняття 19. Семінар-презентація «Зміст корекційної навчально-виховної роботи з дітьми з ДЦП»

Питання для обговорення.

1. Схарактеризуйте види порушень опорно-рухового апарату.
2. Надайте загальну характеристику дитячого церебрального паралічу.
3. Схарактеризуйте структуру рухового дефекту з ДЦП.
4. Означте мовні порушення з ДЦП.
5. Розкрийте зміст корекційної роботи з ДЦП.

Практичне завдання (робота в малих групах)

Завдання 1. Кожна з груп виконує наступні завдання: стисло визначити сутність порушення; розкрити його основні причини; визначити загальні напрями та шляхи корекційно-педагогічної роботи з дітьми цієї категорії; надати висновок щодо можливості гармонізації розвитку обраної категорії дітей. Після – презентують іншим групам.

Практичне заняття 20. Семінар-презентація «Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями спілкування та поведінки (РДА)»

Питання для обговорення

1. Означте синдром раннього дитячого аутизму (РДА) та причини його виникнення.
2. Схарактеризуйте психолого-педагогічні складові з характеристики дітей з РДА.
3. Визначте загальну характеристику дітей з порушеннями поведінки.
4. Розкрийте зміст основних синдромів відхилення в дітей і підлітків.

Практичні завдання

1. Складіть порівняльний аналіз понять «аутизм» та «аутистичні риси особистості».

2. Випишіть основні клініко-психолого-педагогічні характеристики аутизму.

3. Напишіть есе, відповідаючи на запитання: як аутизм впливає на мовний розвиток дитини? у чому специфіка роботи соціального педагога з аутистами?

РОЗДІЛ 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

РОЗПОДІЛ ГОДИН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інклюзивної освіти				
1.	Концептуальні підходи до організації освіти осіб з ООП. Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти.	10	10	Індивідуальна групова співбесіда усне опитування, перевірка індивідуаль- них та творчих завдань
2.	Закордонний досвід розвитку інклюзивної освіти.	12	16	
3.	Нормативне-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні.	12	14	
4.	Соціалізація особистості в умовах інклюзивної освіти. Інститути соціалізації осіб з ООП.	12	16	
5.	Сучасні інноваційні освітні технології, форми та методи роботи в інклюзивному освітньому закладові.	12	16	
6.	Особливості організації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.	12	20	
Змістовий модуль 2. Корекційна педагогіка у сфері інклюзивного навчання				
7.	Загальні основи корекційної педагогіки у сфері інклюзивного навчання.	12	12	Індивідуальна групова співбесіда усне опитування, перевірка індивідуаль- них та творчих завдань
8.	Види порушень психофізичного розвитку та їх причини. Відбір дітей на навчання до навчальних закладів.	12	12	
Змістовий модуль 3. Особливості соціально-педагогічної діяльності у сфері інклюзивного навчання				

9.	Важковиховуваність як актуальна соціально-педагогічна проблема.	12	14	Індивідуальна групова співбесіда усне опитування, перевірка індивідуаль- них та творчих завдань
10.	Особливості соціально-педагогічної роботи з викладацьким складом з усунення основних педагогічних факторів формування важковиховуваності.	12	14	
11.	Педагогічні засади діяльності соціального педагога та працівника з важковиховуваними дітьми.	12	16	
Змістовий модуль 4. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку				
12.	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення.	14	16	Індивідуальна групова співбесіда усне опитування, перевірка індивідуаль- них та творчих завдань
13.	Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями розумового (інтелектуального) розвитку.	14	16	
14.	Особливості розвитку та навчання дітей із сенсорними порушеннями.	14	16	
15.	Зміст корекційної навчально-виховної роботи з дітьми з ДЦП.	14	16	
16.	Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями спілкування та поведінки (РДА).	14	16	
	Разом:	190	230	

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інклюзивної освіти

Тема 1. Концептуальні підходи до організації освіти осіб з ООП. Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти.

1. Передумови розвитку освіти для осіб з особливими потребами.
2. Концепція «нормалізації» як підґрунтя сутності інклюзії.

3. Сутність і фундаментальні положення концепції інклюзивної освіти.
4. Сутність поняття «інвалідність».
5. Шкала обмежень можливостей розвитку людини.
6. Характеристика можливостей розвитку людини.
7. Характеристика моделей інвалідності.
8. Сутність понять: «інклюзія», «інтеграція», «повна інклюзія», «індекс інклюзії», «інтеграція інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «інклюзивна школа».
9. Мета, основні цінності, принципи, ознаки та складові інклюзивної освіти.

Тема 2. Закордонний досвід розвитку інклюзивної освіти

1. Піклування про дітей з особливими потребами в давні часи.
2. Аналіз європейських гуманістичних реформ VIII-IX ст.
3. Особливості відношення суспільства до людей с фізичними вадами у розвитку європейських країнах.
4. Класифікація етапів розвитку соціальної допомоги особам з відхиленнями у розвитку.
5. Характеристика сучасного етапу, що означає перехід від ізоляції до інклюзії.
6. Особливості освітньої політики щодо інклюзивної освіти в Україні та закордонних країнах.
7. Інклюзивна освіта дітей з особливими освітніми потребами в Іспанії та Італії, Австрії та Німеччині.
8. Основні напрями інклюзивної освіти в освітній системі Швеції, Чехії, Польщі, Фінляндії, Канади та США.

Тема 3. Нормативне-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні

1. Основні міжнародні договори у сфері прав людини.

2. Характеристика нормативно-правових актів, які були ухвалені за останні десять років.

3. Характеристика документа «Порядок організації інклюзивного навчання дітей з особливими потребами у загальноосвітніх закладах».

Тема 4. Соціалізація особистості в умовах інклюзивної освіти. Інститути соціалізації осіб з ООП

1. Наукові підходи до визначення поняття «соціалізація».

2. Соціально-психологічні і соціально-педагогічні механізми соціалізації.

3. Принципи реалізації соціального підходу до роботи в інклюзивному освітньому середовищі.

4. Характеристика соціальних інститутів.

5. Особливості діяльності соціально-реабілітаційних центрів.

Тема 5. Сучасні інноваційні освітні технології, форми та методи роботи в інклюзивному освітньому закладові

1. Поняття «соціально-педагогічна технологія» та її класифікація з орієнтацією на особистісні структури.

2. Корекційна робота як важливий напрямок діяльності соціального педагога з дітьми з особливими потребами.

3. Арттерапія як галузь наукових знань, що ґрунтується на синтезі педагогіки та мистецтва.

4. Сутність та можливості застосування соціально-педагогічної анімації у роботі з дітьми з особливими потребами.

Тема 6. Особливості організації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

1. Універсальний дизайн у сфері освіти та його принципи.

2. Особливості застосування універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі.
3. Архітектурна доступність, розумне пристосування.
4. Облаштування просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей з ООП.
5. Завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу.
6. Склад команди психолого-педагогічного супроводу.
7. Особливості організації роботи команди психолого-педагогічного супроводу.
8. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.
9. Технологія розробки індивідуальної програми розвитку.
10. Етапи та моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку.
11. Індивідуальний навчальний план та програма.

Змістовий модуль 2.

Корекційна педагогіка у сфері інклюзивного навчання

Тема 7. Загальні основи корекційної педагогіки у сфері інклюзивного навчання

1. Об'єкт, предмет і завдання корекційної педагогіки в соціальній сфері.
2. Взаємозв'язок корекційної педагогіки з іншими науками. Загальні положення корекційної діяльності.
3. Принципи корекційно-педагогічної діяльності.

Тема 8. Види порушень психофізичного розвитку та їх причини. Відбір дітей на навчання до навчальних закладів

1. Розуміння норми та аномалії у психофізичному розвитку особистості.
2. Екзогенні та ендогенні причини порушень психофізичного розвитку.
3. Класифікація дітей із вадами психофізичного розвитку.

4. Структура дефекту, його первинні та вторинні ознаки.
5. Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання аномальних дітей.
6. Сучасна стратегія розвитку корекційної освіти в Україні.
7. Принципи відбору дітей до спеціальних закладів.
8. Роль педагога в закладі середньої освіти у розв'язанні проблеми відбору дітей на навчання.
9. Особливості професійної діяльності соціального педагога в роботі із сім'ями, що виховують дітей з особливими освітніми потребами.

Змістовий модуль 3. Особливості соціально-педагогічної діяльності у сфері інклюзивного навчання

Тема 9. Важковихованість як актуальна соціально-педагогічна проблема

1. Генеза поняття «важковиховувана дитина».
2. Причини формування важковиховуваності.
3. Типи і рівні важковиховуваності.

Тема 10. Особливості соціально-педагогічної роботи з викладацьким складом з усунення основних педагогічних факторів формування важковиховуваності

1. Діяльність соціального педагога з формування емоційної стійкості вчителів та батьків.
2. Проблема конфлікту та шляхи його вирішення у відносинах педагогів і батьків із важковиховуваними підлітками.

Тема 11. Педагогічні засади діяльності соціального педагога та працівника з важковиховуваними дітьми

1. Організація виховної взаємодії соціального педагога з важковиховуваними дітьми.

2. Методи діагностики важковиховуваних учнів.
3. Зміст, принципи, основні напрями і методи педагогічної корекції поведінки важковиховуваних.
4. Особливості професійної діяльності соціального педагога і працівника з важковиховуваними підлітками.

Змістовий модуль 4.
Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку

Тема 12. *Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення*

1. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовлення. Навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення.
2. Основні види логопедичної допомоги дітям, які мають мовленнєві порушення.
3. Особливості роботи педагогів з дітьми, що потребують логопедичної допомоги, в умовах загальноосвітніх шкіл.

Тема 13. *Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями розумового (інтелектуального) розвитку*

1. Характеристика ступенів інтелектуального порушення у дітей.
2. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
3. Клініко-педагогічна класифікація дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.
4. Організація і зміст навчання школярів із затримкою інтелектуального розвитку.

Тема 14. *Особливості розвитку та навчання дітей із сенсорними порушеннями*

1. Загальна характеристика дітей з порушенням слуху.
2. Особливості психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.
3. Причини порушення слухового аналізатора.
4. Педагогічні системи спеціальної освіти осіб з порушеннями слуху.
5. Загальна характеристика дітей з порушенням зору.
6. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням зору.
7. Причини порушення зорового аналізатора.
8. Навчання дітей з недоліками зору та слуху у школі.
9. Профорієнтація, професійна освіта і трудова діяльність сліпих і слабозорих.

Тема 15. *Зміст корекційної навчально-виховної роботи з дітьми з ДЦП*

1. Види і причини порушень опорно-рухового апарату.
2. Загальна характеристика дітей з дитячими церебральними паралічами (ДЦП).
3. Структура рухового дефекту ДЦП.
4. Зміст корекційної роботи з дітьми ДЦП.

Тема 16. *Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями спілкування та поведінки (РДА)*

1. Поняття про синдром раннього дитячого аутизму (РДА) та причини його виникнення.
2. Психолого-педагогічна характеристика дітей з РДА.
3. Загальна характеристика дітей з порушеннями поведінки.
4. Основні синдроми відхилення в дітей і підлітків.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інклюзивної освіти

Тема 1. Концептуальні підходи до організації освіти осіб з ООП.**Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти.**

1. Надайте стислий реферативний огляд з теми: «Інклюзивне освітнє середовище».
2. Розробіть кросворд з теми: «Поняттєво-термінологічне визначення та ключові позиції інклюзивної освіти».

Тема 2. Закордонний досвід розвитку інклюзивної освіти.

1. Розробіть питання (1-15) для брейн-рингу, опираючись на закордонний досвід розвитку інклюзивної освіти.
2. Розробіть кластер з теми «Інклюзивна освіта в Україні».

Тема 3. Нормативне-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні.

1. Надайте стислий реферативний огляд Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (від 15 вересня 2021 р., № 957).
2. Надайте стислий реферативний огляд Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» (від 10 квітня 2019 р., № 530).

Тема 4. Соціалізація особистості в умовах інклюзивної освіти. Інститути соціалізації осіб з ООП.

1. Напишіть есе, розкриваючи соціалізацію дитини з ООП через: професіоналізм та кваліфікацію фахівця, який їй сприяє.
2. Розробіть кросворд з теми: «Інститут соціалізації осіб з ООП».

Тема 5. Сучасні інноваційні освітні технології, форми та методи роботи в інклюзивному освітньому закладові.

1. Надайте порівняльний аналіз сучасних технологій роботи з дітьми з ООП.
2. Розробіть рольову навчальну гру для фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів з теми: «Соціальний супровід дітей з ООП».

Тема 6. *Особливості організації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.*

1. Розробіть методичні вказівки для вчителів, опираючись на Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (від 15 вересня 2021 р., № 957).
2. Напишіть тези з теми: «Умови інклюзивної освіти для дітей з ООП».

Змістовий модуль 2.

Корекційна педагогіка у сфері інклюзивного навчання

Тема 7. *Загальні основи корекційної педагогіки у сфері інклюзивного навчання.*

1. Розробіть соціальну рекламу щодо необхідності створення у кожному закладі загальної середньої освіти інклюзивного середовища.
2. Опираючись на Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (від 15 вересня 2021 р., № 957), розробіть методичні вказівки для майбутніх фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів.

Тема 8. *Види порушень психофізичного розвитку та їх причини. Відбір дітей на навчання до навчальних закладів.*

1. Розробіть кейс та алгоритм його вирішення з метою визначення фахівцем із соціальної роботи/соціальним педагогом порушення психофізичного розвитку у дитини.

2. Розробіть тренінгову навчальну програму для фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів на тему: «Психофізичний розвиток дитини».

Змістовий модуль 3. Особливості соціально-педагогічної діяльності у сфері інклюзивного навчання

Тема 9. Важковихованість як актуальна соціально-педагогічна проблема.

1. Розробіть кейс та алгоритм його вирішення з метою визначення фахівцем із соціальної роботи/соціальним педагогом порушення психофізичного розвитку у дитини.

2. Напишіть тези з теми: «Важковихованість та діти з ООП».

Тема 10. Особливості соціально-педагогічної роботи з викладацьким складом з усунення основних педагогічних факторів формування важковихованості.

1. Розробіть методичні вказівки для фахівців із соціальної роботи/соціальних педагогів з теми: «Особливості соціально-педагогічної роботи з викладацьким складом з усунення основних педагогічних факторів формування важковихованості».

2. Розробіть кросворд з теми: «Важковихованість».

Тема 11. Педагогічні засади діяльності соціального педагога та працівника з важковиховуваними дітьми.

1. Розробіть кейс та алгоритм його вирішення з метою розробки фахівцем із соціальної роботи/соціальним педагогом індивідуальної програми для важковиховуваної дитини.

2. Проаналізуйте різні підходи щодо класифікації негативних відхилень у поведінці неповнолітніх. Аналіз надайте у вигляді таблиці.

Змістовий модуль 4.
Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку

Тема 12. *Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення.*

1. Розробіть кейс та алгоритм його вирішення з метою визначення фахівцем із соціальної роботи/соціальним педагогом порушення мовлення у дитини.

2. Розробіть тренінгову навчальну програму для фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів на тему: «Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення».

Тема 13. *Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями розумового (інтелектуального) розвитку.*

1. Розробіть кейс та алгоритм його вирішення з метою визначення фахівцем із соціальної роботи/соціальним педагогом порушення розумового (інтелектуального) розвитку у дитини.

2. Розробіть тренінгову навчальну програму для фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів на тему: «Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями розумового (інтелектуального) розвитку».

Тема 14. *Особливості розвитку та навчання дітей із сенсорними порушеннями.*

1. Розробіть кейс та алгоритм його вирішення з метою визначення фахівцем із соціальної роботи/соціальним педагогом сенсорного порушення у дитини.

2. Розробіть тренінгову навчальну програму для фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів на тему: «Психолого-педагогічна характеристика дітей з сенсорними порушеннями».

Тема 15. Зміст корекційної навчально-виховної роботи з дітьми з ДЦП.

1. Розробіть кейс та алгоритм його вирішення з метою визначення фахівцем із соціальної роботи/соціальним педагогом змісту корекційної навчально-виховної роботи з дітьми з ДЦП.

2. Розробіть тренінгову навчальну програму для фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів на тему: «Навчально-виховна робота з дітьми з ДЦП».

Тема 16. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями спілкування та поведінки (РДА).

1. Розробіть методичні вказівки для вчителів, які працюють з дітьми з порушенням спілкування та поведінки.

2. Розробіть тренінгову навчальну програму для фахівців із соціальної роботи та соціальних педагогів на тему: «Психолого-педагогічна діяльність та її особливості».

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота передбачає підготовку і захист (з презентацією) здобувачами проєктів – творча робота, в якій аналізується теоретичні та практичні засади з організації інклюзивного навчального середовища для дітей з ОПП.

Мета ІНДЗ полягає у систематизації професійної діяльності у роботі з дітьми з ОПП та їхніми батьками.

Вимоги до ІНДЗ. Здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат (ст. 42 Закону

України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р., №2145-VIII). До захисту приймаються проєкти (творчі роботи), які складаються з:

- вступ: актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження;
- постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими/практичними завданнями;
- виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дослідження;
- виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатах;
- висновки та перспективи подальших досліджень;
- список використаних джерел (не менш 10 джерел, слід використати переважно нову літературу (2017-2022 рр.).

Приблизна тематика навчальних проєктів (творчих робіт):

1. Етичні принципи діяльності педагога в інклюзивному середовищі.
2. Сім'я як персональне середовище для життя і розвитку дітей з ООП.
3. Центри соціально-психологічної реабілітації для дітей з ООП.
4. Основні принципи інклюзивної освіти.
5. Переваги та недоліки інклюзивної моделі навчання.
6. Сучасні інноваційні освітні технології в інклюзивному середовищі.
7. Особистісно-орієнтоване навчання як підхід до визнання унікальності дитини.
8. Соціально-педагогічні технології, розраховані на особистісні характеристики людини.
9. Основні фахові компетенції педагога інклюзивного класу.
10. Педагогічні інновації в системі інклюзивної освіти.
11. Компоненти професійно-етичної культури педагога.

12. Толерантність та емпатія як важливі вимоги до професійної підготовки педагога до роботи в інклюзивному середовищі.
13. Шляхи та засоби подолання десоціалізації дітей ООП.
14. Сучасні методики соціально-педагогічної корекції.
15. Авторитарність як чинник виникнення негативних відхилень у поведінці неповнолітніх.
16. Педагогічна корекція девіантної поведінки учнівської молоді.
18. Профілактика емоційних перенавантажень учнів.
19. Делінквентна поведінка: сутність, чинники виникнення, шляхи корекції.
20. Соціально-педагогічна корекція адиктивної поведінки неповнолітніх.
21. Взаємодія школи, сім'ї і громадськості у системі педагогічної корекції негативних відхилень у поведінці неповнолітніх.
22. Шкільна дезадаптація як науково-педагогічна проблема.
23. Корекція девіантної поведінки неповнолітніх засобами дитячих і молодіжних громадських організацій.
24. Гра як засіб педагогічної корекції відхилень у поведінці школярів.
25. Педагогічна корекція важковиховуваності у школярів.
26. Профілактика і корекція правопорушень серед учнівської молоді.
27. Професійна готовність фахівців соціономічної сфери до корекційної роботи.
28. Нормативно-правове забезпечення корекційної роботи в Україні.
29. Історія становлення і розвитку корекційної педагогіки в Україні та за кордоном (порівняльний аналіз).
30. Актуальні проблеми корекційної педагогіки.
31. Особливості розвитку корекційної роботи в Україні.
32. Сучасні підходи до організації навчання та виховання дітей з відхиленнями у поведінці.

33. Навчання і виховання дітей з відхиленнями у розвитку і поведінці у різних країнах світу (на вибір).
34. Особливості навчання гіперактивних школярів.
35. Запобігання конфліктів у освітньо-виховному процесі школи.
36. Інноваційні підходи в системі корекційної роботи з неповнолітніми.
37. Вікові кризи у розвитку школярів: шляхи подолання.
38. Особливості корекційної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку.
39. Соціально-педагогічний тренінг як метод групової корекційної роботи.
40. Методи практичної психології у системі педагогічної корекції.
41. Виховна робота із соціально дезадаптованими школярами.
42. Спеціальні навчальні заклади для неповнолітніх з відхиленнями у поведінці.
43. Основні чинники детермінації девіантної поведінки школярів.
44. Корекційна робота у сучасних дитячих і молодіжних громадських організаціях в Україні.
45. Гуманізм як засіб попередження важковиховуваності.
46. Індивідуальний підхід у соціально-педагогічній корекції.
47. Роль життєвих правил і принципів у процесі самовиховання особистості.
48. Типи спеціальних загальноосвітніх спеціальних закладів в Україні.
49. Нормативно-правове забезпечення корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з різними порушеннями психофізичного розвитку.
50. Політика держави у галузі захисту дітей з проблемами (відхиленнями) в розвитку.
51. Особливості психолого-педагогічної діагностики відхилень дітей з особливостями в розвитку й поведінці в корекційній педагогіці.
52. Зв'язок корекційно-реабілітаційної допомоги із загальноосвітнім змістом навчання.

53. Педагогічна корекція дітей з різного роду соціальними відхиленнями (бродяжництво, алкоголізм, наркоманія, безпритульність тощо).
54. Співпраця вчителів і батьків як необхідна умова успішної адаптації дитини до ЗЗСО.
55. Корекція агресивної поведінки дітей шкільного віку.
56. Корекційні вправи для успішної підготовки дітей до школи.
57. Особливості психолого-педагогічної допомоги дітям, які мають мовленнєві порушення.
58. Професійні якості фахівця соціономічної сфери, який працює з дітьми з порушеннями в розвитку.
59. Профілактика алкоголізму в дитячому середовищі.
60. Профілактика наркоманії в дитячому й молодіжному середовищах.
61. Методика й форми роботи з важковиховуваними дітьми.
62. Шкільні стреси: соціально-педагогічна допомога дитині.
63. Соціальні страхи підлітків: соціально-педагогічна допомога в їх подоланні.
64. Шкільна тривожність: види, методики вивчення, корекційна допомога.
65. Форми й методи педагогічної корекції адаптаційних порушень.
66. Техніки роботи з учнями, яким властиві відхилення в соціально-особистісному розвитку.
67. Методи педагогічної роботи з профілактики відхилень у поведінці дітей і підлітків.
68. Корекція агресивної поведінки дітей.
69. Формування навичок вольової регуляції у девіантних підлітків.
70. Профілактика суїцидальної поведінки підлітків.
71. Корекція поведінки дітей з симптомами ранньої злодійкуватості.
72. Корекція відносин у класі з метою допомоги знехтуваним дітям.
73. Характерологічні та поведінкові відхилення у розвитку дітей та підлітків (сором'язливість, брехливість, інфантилізм, замкнутість).

74. Дитяча агресивність: деструктивність, зухвалість, мстивість, неслухняність, ухилення від обов'язків, злодійкуватість.
75. Сенс життя та цінності дітей «групи ризику».
76. Форми й методи педагогічної корекції шкільної неуспішності.
77. Способи попередження недисциплінованості.
78. Корекційні засоби роботи з учнями, що характеризуються низькою успішністю.
79. Напрями взаємодії сім'ї та школи у подоланні відхилень у поведінці дітей.
80. Вплив сімейного виховання на особистісний розвиток дітей.

РОЗДІЛ 3.

КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Тестові завдання, які можуть бути використані для проміжного і підсумкового контролю знань:

1. Інклюзія – це:

- а) процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті;
 - б) політика й процес, що дає можливість всім дітям брати участь у всіх програмах;
 - в) процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті.
- Це політика й процес, що дає можливість всім дітям брати участь у всіх програмах.

2. Інклюзивна освіта – це:

- а) система освітніх послуг, яка базується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання в умовах закладу середньої освіти;
- б) забезпечення ефективності навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в закладі середньої освіти;
- в) розширення участі всіх дітей, зокрема з особливостями психофізичного розвитку, в освітньому процесі;
- г) усі відповіді вірні.

3. Одним із головних завдань інклюзії є:

- а) відгук на широкий спектр освітніх потреб в шкільному середовищі та поза його межами;
- б) проведення комплексної оцінки, збір інформації з різноманітних джерел для розробки індивідуального плану розвитку та реалізації його на практиці;

в) процес, що дає можливість всім дітям брати участь у всіх програмах.

4. В основу інклюзивної освіти покладена:

а) ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей, яка забезпечує однакове ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами;

б) система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання;

в) відгук на широкий спектр освітніх потреб в шкільному середовищі та поза його межами.

5. Інтеграція:

а) система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання;

б) зусилля, спрямовані на введення дітей з особливими освітніми потребами у регулярний освітній простір;

в) ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей, яка забезпечує однакове ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами.

6. Завдання інклюзивної освіти:

а) створення сприятливої атмосфери в дитячому колективі;

б) задоволення індивідуальних потреб дітей;

в) організувати навчально-виховний процес, який би задовольняв освітні потреби всіх дітей. Розробити систему надання спеціальних освітніх і фахових послуг для дітей з особливими освітніми потребами. Створити позитивний клімат у шкільному середовищі та поза його межами.

7. Складові моделі інклюзивної освіти:

а) командний підхід. Задоволення індивідуальних потреб дітей. Співпраця з батьками. Створення сприятливої атмосфери в дитячому колективі;

б) організувати навчально-виховний процес, який би задовольняв освітні потреби всіх дітей;

в) створити позитивний клімат у шкільному середовищі та поза його межами.

8. *Ключовим компонентом інклюзивної освіти є:*

- а) комплексність;
- б) гнучкість;
- в) доцільність;
- г) компетентність.

9. *Переваги інклюзивної освіти полягають у:*

- а) формування в дитини з вадами розвитку моделі здорового повноцінного способу життя;
- б) створення умов для соціальної адаптації та найбільш повного розкриття свого потенціалу в дитини з вадами розвитку;
- в) можливість усіх дітей жити разом з родиною;
- г) усі відповіді вірні.

10. *Інклюзивна модель освіти передбачає участь в освітньому процесі:*

- а) асистента учителя;
- б) психолога;
- в) учителя-предметника;
- г) усі відповіді вірні.

11. *Вперше інклюзія була підтримана Всесвітньою декларацією прав людини у_____ . і знаходить відображення у всіх міжнародних документах у сфері освіти.*

- а) 1933 році;
- б) 1945 році;
- в) 1948 році.

12. *Основні міжнародні документи в галузі інклюзивної освіти:*

- а) в основі інклюзії лежить право людини на освіту, проголошене у Всесвітній декларації прав людини у 1948 році;
- б) конституція;
- в) сімейний кодекс.

навчального закладу та форми навчання; г) усі відповіді вірні.

13. Перспективними напрямками розвитку інклюзивної освіти в Україні є:

- а) розроблення індивідуальних програм реабілітації та консультування батьків;
- б) більш категоричне визнання права на освіту всіх без винятку дітей;
- в) підтвердження права вибору батьками

14. Корекційна педагогіка – це:

а) галузь педагогічної науки, що вивчає закономірності, причини виникнення відхилення у поведінці дітей, розробляє шляхи та засоби його виправлення;

б) галузь педагогічної науки, що досліджує психофізіологічні особливості розвитку аномальних дітей, визначає шляхи їх навчання і виховання;

в) галузь педагогічної науки, що досліджує особливості виховання й навчання сліпих і слабозорих дітей;

г) галузь педагогічної науки, що досліджує проблеми навчання й виховання дітей з вадами слуху.

15. Корекція – це:

- а) процес пристосування людини до нового для неї середовища;
- б) заміщення або перебудова недорозвинених чи порушених психофізичних функцій організму;
- в) виправлення окремих дефектів у дітей з обмеженими можливостями;
- г) цілеспрямований процес передачі та засвоєння знань, умінь, навичок.

16. Реабілітація – це:

- а) виправлення окремих дефектів у дітей з обмеженими можливостями;
- б) первинне формування функцій і здібностей у дітей раннього віку з проблемами розвитку за рахунок створення спеціальних умов;
- в) повернення хворого до нормального життя і праці в межах психофізичних можливостей;
- г) процес пристосування людини до нового для неї середовища.

17. Інтегроване навчання передбачає:

- а) процес пристосування дитини до умов шкільного життя, до активної пізнавальної діяльності, засвоєння необхідних знань і умінь;
- б) процес перебудови або заміщення порушених або недорозвинених психофізіологічних функцій організму;
- в) процес включення дитини з відхиленням у розвитку і поведінці в нормальне соціальне середовище, суспільно корисну діяльність;
- г) застосування знань і методів спеціальної педагогіки в масових освітніх установах.

18. Особа з обмеженими можливостями в стані здоров'я – це:

- а) особа, яка нездатна частково або повністю виконувати певні дії, втратила працездатність остаточно чи на тривалий час;
- б) особа, яка отримала певні травматичні ушкодження, які призводять до обмеження її життєдіяльності, та потребує соціального захисту;
- в) особа зі стійким порушенням функцій організму, які є наслідком певних захворювань;
- г) усі відповіді вірні.

19. До соціальних принципів корекційної педагогіки не належать:

- а) принцип соціалізації;
- б) принцип діагностування;
- в) принцип інтеграції;
- г) принцип гуманізації.

20. Принцип свідомості та активності передбачає:

- а) необхідність дотримання посильної міри труднощів, щоб уникнути фізичних, моральних, емоційних переживань;
- б) постановка корекційних завдань, вибір засобів, методів, методичних прийомів педагогічної роботи повинні відповідати функціональному стану дитини та враховувати всі її особливості;
- в) включає не лише надійне засвоєння знань, але й збереження набутого досвіду на довгі роки;

г) усвідомлення та активне ставлення до процесів навчання, виховання та розвитку дитини з порушеннями в розвитку.

21. Аномальний розвиток дитини – це:

- а) процес, у ході якого мають місце відхилення у фізичному або психічному розвитку організму;
- б) розвиток індивіду, на відміну від розвитку виду;
- в) розвиток, у ході якого мають місце різні форми порушень онтогенезу;
- г) цілеспрямований та організований розвитку організму.

22. До групи дітей із сенсорними порушеннями належать:

- а) особи з порушенням мовлення;
- б) особи з порушеннями слуху;
- в) особи з порушеннями інтелектуального розвитку;
- г) особи з порушеннями поведінки.

23. У дітей з ДЦП рухові порушення є:

- а) провідними у структурі складного дефекту;
- б) основним дефектом;
- в) вторинними дещо основного дефекту;
- г) складовою провідного дефекту й визначаються тими самими механізмами, що й основний дефект.

24. До категорії глухих дітей відносять:

- а) дітей які втратили слух після того, як мовлення в них вже сформувалося;
- б) дітей із частковою недостатністю слуху, що призводить до порушення мовленнєвого розвитку;
- в) дітей, слух у яких пошкоджений так, що вони самотійно не можуть використати його для розвитку мовлення;
- г) усі відповіді вірні.

25. До категорії сліпих відносять дітей:

- а) у яких повністю відсутні нюхові відчуття;
- б) у яких повністю відсутні дотикові відчуття;

- в) у яких повністю відсутні зорові відчуття;
- г) у яких повністю відсутні тактильні відчуття.

26. Під розумовою відсталістю розуміють:

а) стійке відхилення у свідомості та поведінці дітей, яке обумовлене негативним впливом середовища й недоліками виховання;

б) прояв незрілості психічних і психомоторних функцій у результаті сповільненого дозрівання морфофункціональних систем мозку під впливом різних несприятливих чинників;

в) стійке, явно виражене зниження пізнавальної діяльності, що виникло на основі органічного ураження центральної нервової системи;

г) усі відповіді вірні.

27. Затримка психічного розвитку – це:

а) стійке відхилення у свідомості та поведінці дітей, яке обумовлене негативним впливом середовища й недоліками виховання;

б) прояв незрілості психічних і психомоторних функцій у результаті сповільненого дозрівання морфофункціональних систем мозку під впливом різних несприятливих чинників;

в) стійке, явно виражене зниження пізнавальної діяльності, що виникло на основі органічного ураження центральної нервової системи;

г) усі відповіді вірні.

28. У дітей, які страждають на ДЦП, мають місце:

- а) рухові порушення;
- б) мовленнєві порушення;
- в) інтелектуальні порушення;
- г) зорові порушення.

29. У дітей з наслідками ДЦП провідними є:

- а) порушення слуху;
- б) психічні порушення;
- в) руховий дефект;
- г) порушення емоційно-вольової сфери.

30. До категорії дітей з мовленнєвими порушеннями належать:

- а) діти, слух у яких пошкоджений так, що вони самотійно не можуть використати його для розвитку мовлення;
- б) діти із частковою недостатністю слуху, що призводить до порушення мовленнєвого розвитку;
- в) діти, у яких збережений слух, не порушений інтелект, але є значні мовленнєві порушення;
- г) усі відповіді вірні.

31. Психолого-педагогічна класифікація порушень мовлення поділяється на такі групи:

- а) фонаційного (зовнішнього) оформлення вислову;
- б) порушення засобів спілкування та порушення в застосуванні засобів спілкування;
- в) системних порушень мовлення;
- г) усі відповіді вірні.

32. Діти з розладами емоційно-вольової сфери характеризуються:

- а) проявом незрілості психічних і психомоторних функцій у результаті сповільненого дозрівання морфофункціональних систем мозку;
- б) стійким, явно вираженим зниженням пізнавальної діяльності, що виникло на основі органічного ураження центральної нервової системи;
- в) захворювання незрілого мозку, яке виникло під впливом різноманітних шкідливих факторів;
- г) порушення розвитку соціальної взаємодії.

33. Аутизм – це:

- а) стійке відхилення у свідомості та поведінці дітей, яке обумовлене негативним впливом середовища й недоліками виховання;
- б) стан психіки, що характеризується відходом від реальності та порушенням комунікативності;
- в) форма набутого слабоумства, недостатність пізнавальних функцій;
- г) усі відповіді вірні.

34. Для дітей з раннім дитячим аутизмом характерна є:

- а) одноманітна, нецілеспрямована рухова активність;
- б) підвищена чутливість до свого оточення;
- в) велика варіативність розвитку мовлення;
- г) усі відповіді вірні.

35. Порушення поведінки в дітей можуть бути обумовлені:

- а) психопатією;
- б) конфліктними переживаннями;
- в) реактивними станами;
- г) усі відповіді вірні.

36. Психічна декомпенсація психопатоподібного типу виявляється в:

- а) патології захоплень;
- б) емоційно-вольовій нестійкості;
- в) афективній збудливості й руховій розгальмованості;
- г) конфліктами з оточуючими.

37. Психічна декомпенсація невротичного типу пов'язана з:

- а) переживанням афектної збудливості й рухового розгальмування;
- б) переживанням емоційно-вольової нестійкості;
- в) хворобливим переживанням відчуття своєї інтелектуальної неповноцінності;
- г) порушення шкільної дисципліни та асоціальною поведінкою.

38. Серед можливих психологічних діагнозів розвитку дитячого організму виділяють:

- а) хронічну неуспішність;
- б) агресивність;
- в) рухову розгальмованість;
- г) замкнутість.

39. Синдром з гіперактивністю дефіциту уваги характеризується:

- а) не сформованістю організації діяльності;
- б) частими, тривалими відволіканнями;

- в) неуважністю;
- г) замкнутістю.

40. Діти з особливими потребами:

- а) діти з особливостями психофізичного розвитку;
- б) обдаровані діти;
- в) діти із соціально вразливих груп (з дитячих будинків тощо);
- г) усі відповіді вірні.

41. Діти з особливими освітніми потребами (обмеженими можливостями) мають право на:

- а) безкоштовну дошкільну освіту, початкову загальну й основну загальну освіту;
- б) безкоштовну освіту в освітній установі незалежно від його організаційно-правової форми відповідно до державних освітніх стандартів;
- в) працевлаштування після закінчення закладу вищої освіти, відповідно до одержаних освітою та професійною підготовкою;
- г) усі відповіді вірні.

42. Прийом до освітніх установ осіб з обмеженими можливостями здійснюється відповідно до:

- а) Закону України «Про освіту»;
- б) Закону України «Про освіту осіб, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку (спеціальну освіту)»;
- в) Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку;
- г) усі відповіді вірні.

43. «Проблемні» діти в Україні мають право перебувати у:

- а) спеціальних (корекційних) освітніх установах для дітей з порушеннями в розвитку;
- б) спеціальні навчально-виховні установи для дітей та підлітків із девіантною поведінкою;

в) школи-інтернати та дитячі будинки для дітей-сиріт і дітей, які залишилися без батьківського піклування;

г) усі відповіді вірні.

44. Форми корекційної освіти:

а) спеціальна (корекційна) школа;

б) реабілітаційні центри;

в) інклюзивна школа;

г) школи-інтернати.

45. У спеціальних закладах середньої освіти для слабозорих дітей здійснюється?

а) психофізичний корекційний розвиток учнів;

б) зміцнення та можливе відновлення неповноцінного зору;

в) компенсація наслідків зорових порушень;

г) усі відповіді вірні.

46. Після закінчення початкового навчання та в міру корекції дефектів розвитку діти із затримкою психічного розвитку можуть переводитися до:

а) реабілітаційних центрів;

б) спеціальних закладів освіти для дітей з особливостями інтелектуального розвитку;

в) навчання в умовах стаціонарної лікувальної установи;

г) школі-інтернаті.

47. Провідним принципом навчання в спеціальних закладах є:

а) принцип індивідуального підходу;

б) принцип доступності навчання;

в) принцип систематичності та послідовності;

г) принцип колекційної спрямованості навчання.

48. У психолого-педагогічній характеристиці не відображають такі відомості про учня:

а) соціально-побутові умови сім'ї;

б) успішність учня у класі;

в) стан працездатності дитини в класі;

г) діагноз захворювання.

49. Соціальна реабілітація передбачає:

а) матеріальне забезпечення, правовий захист;

б) комплекс державних, суспільних заходів щодо повернення хворих та осіб з обмеженими можливостями до активного життя та праці;

в) відновлення соціальних функцій особистості, забезпечення культурних потреб, відпочинку;

г) усі відповіді вірні.

50. До основних принципів соціально-реабілітаційної діяльності належить:

а) принцип опори на провідну діяльність;

б) принцип розвитку особистості;

в) принцип психологічної комфортності;

г) принцип індивідуального підходу.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ

1. Концептуальні підходи до організації освіти людей з особливими потребами.

2. Поняттєво-термінологічні визначення.

3. Ключові позиції інклюзивної освіти.

4. Закордонний досвід розвитку інклюзивної освіти.

5. Історичні аспекти розвитку інклюзивної освіти в Україні.

6. Нормативно-правове забезпечення в Україні освіти осіб з ООП.

7. Сучасний стан розвитку інклюзивної освіти в Україні.

8. Соціалізація особистості в умовах інклюзивної освіти. Інститути соціалізації осіб з ООП.

9. Сучасні інноваційні освітні технології, форми та методи роботи і інклюзивному освітньому закладу.

10. Універсальний дизайн у сфері освіти та його принципи

11. Особливості застосування універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі.
12. Архітектурна доступність, розумне пристосування.
13. Облаштування просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей з ООП.
14. Завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу.
15. Склад команди психолого-педагогічного супроводу.
16. Особливості організації роботи команди психолого-педагогічного супроводу.
17. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.
18. Технологія розробки індивідуальної програми розвитку.
19. Етапи та моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку.
20. Особливості розробки індивідуального навчального плану та програми.
21. Визначити об'єкт, предмет і завдання корекційної педагогіки в соціальній сфері.
22. Взаємозв'язок корекційної педагогіки з іншими науками. Загальні положення корекційної діяльності.
23. Принципи корекційно-педагогічної діяльності.
24. Розуміння норми та аномалії у психофізичному розвитку особистості.
25. Екзогенні та ендогенні причини порушень психофізичного розвитку.
26. Класифікація дітей із вадами психофізичного розвитку.
27. Структура дефекту, його первинні та вторинні ознаки.
28. Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання аномальних дітей.
29. Сучасна стратегія розвитку корекційної освіти в Україні.

30. Принципи відбору дітей до спеціальних закладів.
31. Роль педагога в закладі середньої освіти у розв'язанні проблеми відбору дітей на навчання.
32. Особливості професійної діяльності соціального педагога в роботі із сім'ями, що виховують дітей з особливими освітніми потребами.
33. Генеза поняття «важковиховувана дитина».
34. Причини формування важковиховуваності.
35. Типи і рівні важковиховуваності.
36. Діяльність соціального педагога з формування емоційної стійкості вчителів та батьків.
37. Проблема конфлікту та шляхи його вирішення у відносинах педагогів і батьків із важковиховуваними підлітками.
38. Організація виховної взаємодії соціального педагога з важковиховуваними дітьми.
39. Методи діагностики важковиховуваних учнів.
40. Зміст, принципи, основні напрями і методи педагогічної корекції поведінки важковиховуваних.
41. Особливості професійної діяльності соціального педагога і працівника з важковиховуваними підлітками.
42. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовлення. Навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення.
43. Основні види логопедичної допомоги дітям, які мають мовленнєві порушення.
44. Особливості роботи педагогів з дітьми, що потребують логопедичної допомоги, в умовах загальноосвітніх шкіл.
45. Характеристика ступенів інтелектуального порушення у дітей.
46. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
47. Клініко-педагогічна класифікація дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

48. Організація і зміст навчання школярів із затримкою інтелектуального розвитку.
49. Загальна характеристика дітей з порушенням слуху.
50. Особливості психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.
51. Причини порушення слухового аналізатора.
52. Педагогічні системи спеціальної освіти осіб з порушеннями слуху.
53. Загальна характеристика дітей з порушенням зору.
54. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням зору.
55. Причини порушення зорового аналізатора.
56. Навчання дітей з недоліками зору та слуху у школі.
57. Профорієнтація, професійна освіта і трудова діяльність сліпих і слабозорих.
58. Види і причини порушень опорно-рухового апарату.
59. Загальна характеристика дітей з дитячими церебральними паралічами (ДЦП).
60. Структура рухового дефекту при ДЦП.
61. Зміст корекційної роботи при ДЦП.
62. Поняття про синдром раннього дитячого аутизму (РДА) та причини його виникнення.
63. Психолого-педагогічна характеристика дітей з РДА.
64. Загальна характеристика дітей з порушеннями поведінки.
65. Основні синдроми відхилення в дітей і підлітків.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Колупаєва А.А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
2. Важковиховуваність : сутність, причини, реабілітація : навчальний посібник для соціальних педагогів та практичних психологів освітніх закладів / за ред. О.М. Полякової. Суми : Університетська книга, 2009. 346 с.
3. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
4. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300с
5. Робота з дітьми і молоддю в інклюзивному та інтегрованому освітніх середовищах : навчально-методичний посібник / укл. : М. О. Андреева, К. С. Волкова, Т. В. Отрошко, О. І. Рассказова, Ю. І. Чернецька, С. Я. Харченко. Харків : ХГПА, 2016. 212с.
6. Сергійчук О.М., Багно Ю.М., Плужник О.В. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / за ред. О.М. Сергійчук. Переяслав : Видавництво, 2020. 224 с.
7. Швед М. Основи інклюзивної освіти : підручник. Львів : УКУ, 2015. 360с.

Допоміжна література:

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник /Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда / під заг. ред. М.Ф.Войцехівського. Київ : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172с.

2. Біла О. О. Першооснови соціально-педагогічного проектування : навчально-методичний посібник. Одеса : Астропринт, 2012. 260 с.
3. Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний посібник / за ред. А. А. Колупаєвої. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012.
4. Єфімова С. М., Королюк С. В. Лідерство та інклюзивна освіта : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А. А. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 164 с.
5. Індекс інклюзії : загальноосвітній навчальний заклад : навч.-мет. пос. / заг. ред. Шинкаренко В. І. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2013. 96 с.
6. Інклюзивна освіта від А до Я : poradnik для педагогів і батьків / укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. Київ, 2016. 68 с.
7. Кисла О.Ф. Корекційна педагогіка : навч. посібник. Київ : Кондор-Видавництво, 2015. 320 с.
8. Колишкін О.В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта» : навч. посіб. / О.В. Колишкін. Суми: Університетська книга, 2013. 392с.
9. Колупаєва А. А. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / за заг. А. А. Колупаєвої. Київ : «А.С.К.», 2012. 308 с.
10. Колупаєва А. А., Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посібник. Київ : «А.С.К.», 2012. 192 с.
11. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.
12. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Путівник для педагогів та батьків дітей з особливими потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі : початкова ланка. Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. 112 с.

13. Костіна В. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців соціальної галузі до профілактики дезадаптації учнів у різних інституціях : монографія. Харків : ХОГОКЗ. 2018. 364 с.
14. Кравченко Г.Ю. Інклюзивна освіта. Харків : Ранок, 2014. 144 с.
15. Матвеева Н.О. Інклюзивна освіта : навчально-методичний супровід самостійної роботи студентів. Івано-Франківськ, 2015. 160 с.
16. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими потребами : навчально-методичний посібник. Рівне, 2016. 141с. Друге видання.
17. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі : навчально-методичний посібник / за заг. редакцією Колупаєвої А. А. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
18. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2 е, виправлене, доповнене. Львів : «Новий світ – 2000», 2019. 264 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. <http://www.rada.gov.ua> – Верховна рада України;
2. <http://www.mon.gov.ua> – Міністерство освіти і науки України;
3. <https://dspace.pdpu.edu.ua> – репозитарій Університету Ушинського;
4. <https://library.pdpu.edu.ua> – Бібліотека ПНПУ імені К.Д. Ушинського;
5. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського